

» **Studánka sv. Jána (7)** stav z roku 2009 v době vybudování, v současnosti se nachází v oplocence s nově vysazenými stromy, najdete ji nedaleko křovské pily, kousek od ní se nachází lesní jezírko. **Porosty vrby křehké** spolu s olšemi a jasanu lemují meandrující Bílý potok.

» **Pieta v Radostínách (8)** – sochařská kompozice od bítešského výtvarníka Lubomíra Laciny odhalená v r. 2004 obětím vojenským (v nedalekých polích „Na Prajzích“ mají společný hrob prouští vojáci zemřelí na cholera) a civilním z prusko – rakouské války v r. 1866. Původní socha byla bohužel odcizena a v roce 2018 nahrazena touto plastikou.

» **„Reklama na čučení do krajiny“ (10)** – dřevěné sochy Ing. arch. Župky se nachází na návrší JV od obce Křoví, je zde výhled na obec i do údolí Bílého potoka.

» Obec Křoví – dominantou obce je klasicistní **kostel sv. Petra a Pavla (11)** pocházející z r. 1808, je to kulturní památka. K dalším zajímavostem patří budova bývalé fary postavená r. 1785 a boží muka u hřbitova i u hasičské zbrojnice.

» **Křovský úval (12)** – přirozené a polokulturní luční společenstvo, v němž se donedávna vyskytovaly orchideje – bradáček vejčitý a pětiprstka žežulník. Z dalších zajímavých rostlin zde rostou teplomilné druhy jako modřenec chocholatý či šalvěj přeslenitá (babské ucho). Lokalita je ohrožena zarůstáním křovinami.

» **Křovský lom (9)** – činný, dvouetážový lom, těží se zde zvrásněně souvrství amfibolitu a **bítešské ortoruly**, horniny se zpracovávají na drcené silniční kamenivo, vybrané bloky jsou využívány jako stavební kámen. Soutok Bílého potoka a Bítýšky.

» **Revitalizační opatření (13)** na levostranném přítoku Bílého potoka z r. 2007 má za úkol zadržovat vodu v krajině a zvyšovat biodiverzitu (druhovou pestrost). Jeho součástí je rybník, tůň pro obojživelníky a studánka.

» V údolí zvaném **Amerika (14)** je možné vidět výsledky rušivé činnosti vody na kaskádách tvořených odolnými rulami.

» V údolí Bílého potoka se nachází nejvzdálenější místo naučné stezky – Pánovský mlýn s obnoveným náhonem k malé vodní elektrárně. Už r. 1945 zde byla instalována turbína. Nedaleko proti proudu je **mlýn Rýglavský (15)**, posledním mlynářem byl Stanislav Čermák, zručný sekerník, který stavěl v širokém okolí vodní kola.

» Další **studánka V Luhu (16)** je zajímavá výskytem drobného 3 mm velkého plže – **praménky rakouské**, jež indikuje pramenité vody se stabilní teplotou a chemickými vlastnostmi.

» Na Bílém potoce i jeho přítoku Bítýšce se nachází celá řada dnes již nefunkčních mlýnů. Všechny mlýny byly vybudovány na nestálé vodě, většina má svůj původ už ve středověku a mnohé z nich měly odedávna i pilu. V krajině jsou patrné zbytky starých náhonů.

» Proti proudu je Křovský (Porupkův) mlýn, jeho provoz (mletí i pila) byl ukončen r. 1955, dále směrem k Velké Bíteši **Dolní mlýn (17)** – někdy také Knollův mlýn, který je zajímavý tím, že k němu vedly dva náhony – jeden ze sousedního údolí napájený tokem Radostínky (Bílého potoka), druhý přiváděl vodu z potoka Bítýška.

» **Prostřední mlýn (18)** (Hlouškův) – první zmínka z r. 1414, v 80. letech 20. stol. se tu natáčel film s tematikou 2. sv. války.

» **Přední mlýn (19)** (Hejtmánkův) – u něj se dodnes nachází budova starého katru – pily na dřevo a starý lomek ve fylitech.

» **Vydali:**
Základní škola Velká Bíteš
Sadová 579
www.zsbites.cz

Informační centrum a Klub kultury
Města Velké Bíteše
Masarykovo náměstí 5
www.bitessko.com

» **dotisk 2018**

» **Text:** Mgr. Pavel Holánek
» **Spolupracovali:** RNDr. Josef Hájek, Jan Zduba
» **Foto:** Mgr. Pavel Holánek, letecké foto Jiří Trojan
» **Grafické zpracování:** Ondřej Šimeček
» **Tisk:** EUROTISSK Navrátil s.r.o.

» **Partneři projektu:**
Muzejní spolek Velkobítešska
Lesní družstvo svazu obcí, www.ldso.cz
Pionýrská skupina Velká Bíteš, www.prosatin.cz
Obec Křoví, www.obec-krovi.cz

Vzniklo v rámci projektu „Přírodní učebna - centrum udržitelného rozvoje“ podpořeného:

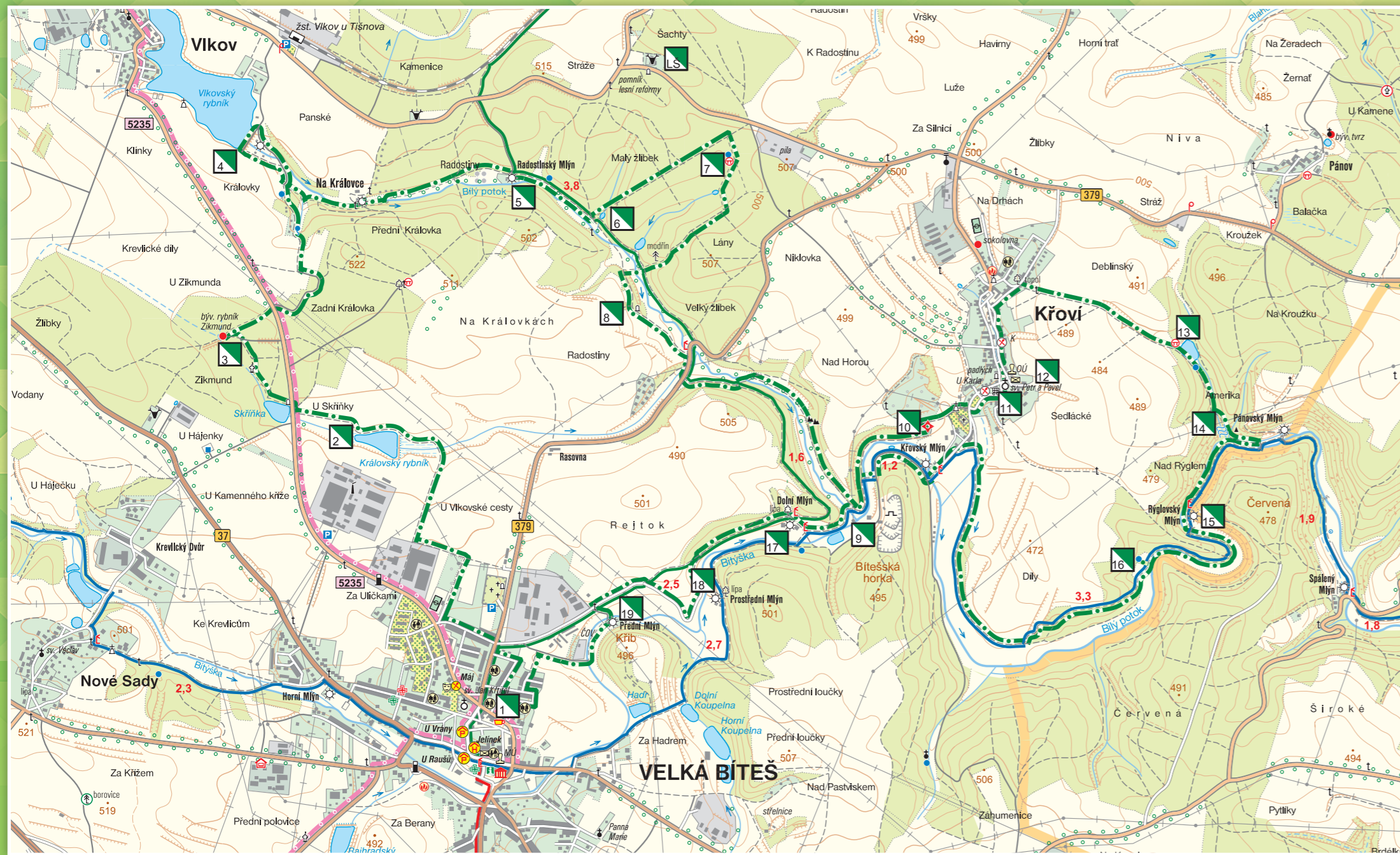

NAUČNÁ STEZKA

„Už ty mlýny doklapaly“

» Velká Bíteš » Vlkov » Křoví »

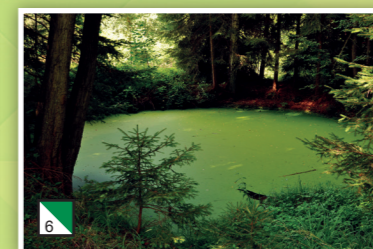
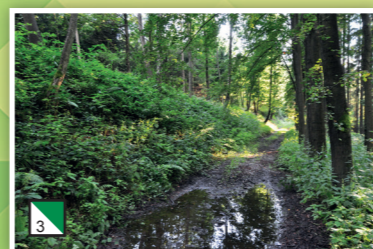
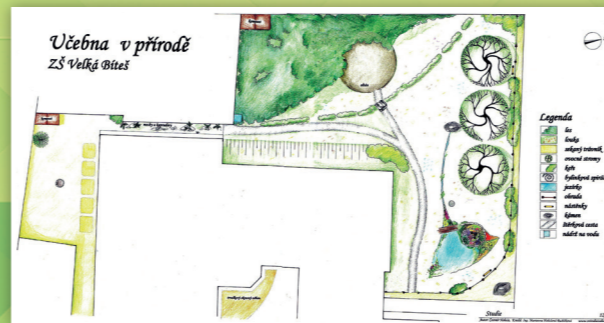
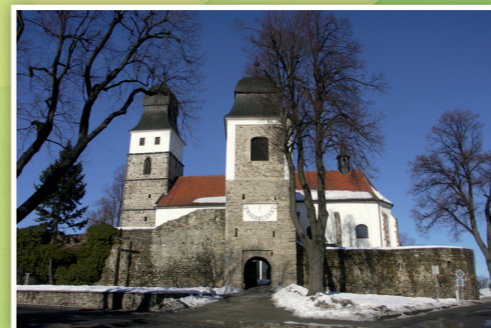

Trasa naučné stezky je v mapě vyznačena zelenou čerchovanou čarou, na zajímavá místa v mapě i terénu upozorňují čtverce s čísly. V terénu jsou značeny (jednosměrně) méně přehledné úseky, některé části stezky využívají turistické značky.

Délka kratšího okruhu je 12 km
Délka okruhu okolo Křovic je 7 km
Celková délka naučné stezky je 19 km

Mapový podklad © Český úřad zeměměřičký a katastrální
Aktualizace a tvůrčí přepracování © Geodézie On Line, spol. s r. o.

» Dominantou města Velká Bíteš je opevněný **kostel svatého Jana Křtitele**. Presbytář a sakristie byly postaveny ve 13. stol. v románském slohu, gotická přestavba pochází ze sklonku 15. stol., kdy vznikla kostelní loď s křížovou klenbou podepřenou třemi kruhovými sloupy a kostelní věž se třemi zvony vysoká 38 m. Z té doby je i mohutné opevnění kolem kostela zesílené dvoupatrovou vstupní věží (v ní je zavěšen pověstný „Velký zvon“ z počátku 16. stol.) a pěti baštami se střelnami.
» Naučná stezka má svůj začátek u budovy ZŠ Velká Bíteš na ulici Sadová – v **přírodní učebně** (1). Jsou zde k vidění ukázky biotopů např. jezírko, les, květnatá louka, ale i prvky přírodních zahrad – bylinková spirála, kompost, hmyzí hotel, geostezka. Je tu umístěn úvodní panel s informacemi o naučné stezce.

» **Podmáčená louka u Královského rybníka** (2) je jednou z nejzachovalejších vlhkých pcháčových luk v okolí. Najdeme zde v regionu vzácnější rostliny, jako je např. prstnatec májový, suchopýr úzkolistý či kozlík dvoudomý. Jejich výskyt a pestrost louky by nebyly zachovány bez každoročního kosení.
» **Rybník Zikmund** (3) – kolem r. 1850 zrušený rybník o rozloze 12 ha. Dodnes je patrná hráz, která bývala dlouhá 432 m. Rybník byl napájen hlavně srážkami a neprotékal jím žádný větší potok. Dnes jsou na jeho místě podmáčené půdy s porostem olše. Způsob stavby hráze a umístění do krajiny dokazuje, že se jedná o jeden z nejstarších rybníků v našem okolí. Přimo pod hrází u cesty roste méně běžný jilm horský.

» **Vlkovský rybník** (4) je se svými 22 ha vodní plochy největším rybníkem v regionu. Byl založen v r. 1526. Na jeho březích rostou některé zajímavé druhy rostlin, např. kosatec žlutý či šater zední. Vlkovské mlýny – mlýn s pilou pod hrází rybníka a Králůvský (Krupičkův), o nichž jsou první zmínky z r. 1573.
» **Radostinský mlýn** (5) (Odehnalův) mlel do r. 1931, poté využívali vodu a kolo pro pohon různých zemědělských zařízení a ke šrotování obilí. U mlýna se přes potok nachází lesní studánka.
» **Lesní tůň** (6) je kráterem vzniklým při likvidaci munice těsně po 2. sv. válce. Koncem března v době rozmnožování zde můžeme spatřit skokana hnědého.
» V **lesní školce** (LŠ) LDSO u krovské myslivny se pěstují sazenice původních dřevin – jedle bělokoré, dubu zimního a buku lesního ze semen vybraných starých stromů získávaných sběrem v našem okolí.